

OHLASY ODBORNÉ VEŘEJNOSTI

... Výstava by mohla dobře sloužit jako učebnice dějin českého divadla vzhledem k množství informací by na ní bylo možné při podrobném čtení strávit dlouhé hodiny. Právě důsledně odborný charakter výstavy, z něhož se neuhýbá k populárním zjednodušením, je druhou zásadní kvalitou – a právě ta mě zvláště potěšila... Potěšilo mě i to, že výstava není činoherně xenofobní, nezapomíná na balet, operu, operetu, loutky ani kabarety... Ale výstava není jen historicky naučná. Programově poukazuje na estetické kvality vystavených exponátů, na to, že prosazovat divadlo do společnosti vždycky vyžadovalo krásu a noblesu. Nejen na jevišti, ale i marketingově má divadlo být – a bylo a doufejme bude – povznášející, musí to být zkrátka událost. Račte vstoupit na výstavu, která opravdu potěší.

Josef Herman, teatrolog

... Výsledkem je z mého pohledu působivá, až pozoruhodná výstava. Taková, která by se mohla – a podle mého přesvědčení také měla – stát v Národním muzeu základem trvalé expozice věnované divadlu a divadelnosti v zemích českých. Takovou expozici by si totiž podle mého přesvědčení zasloužilo jak samo divadlo, které v historii českých zemí sehrálo mimořádnou roli, tak i samo Národní muzeum a jeho návštěvníci. Přítomná dočasná akce je mi přitom dokladem – či spíše náznakem – toho, že divadelní tým v muzeu by takové expozice byl schopen... Pro mě, kterému prezentovaná etapa našich kulturních dějin není cizí, procházet mezi tolika připomínkami české divadelní minulosti bylo asociační rozkoší, neboť jsem měl možnost konfrontovat své znalosti s fakty, dokumenty a vystavenými předměty, někdy známými z vydaných knih, jindy i značně překvapivými. Už proto, že jsem byl schopen orientovat v množství textů, které na jednotlivých panelech dílčí exponáty velmi erudovaně doprovázejí, aniž by se předpokládalo, že je každý všechny bude číst...

Pavel Janoušek, literární a divadelní historik

Celý svůj profesní život jsem strávila v Archivu Národního divadla. V archivu, který má to štěstí, že uchovává kompletní konvoluty divadelních cedulí za celou éru trvání Národního divadla a všech jeho scén. Záhy jsem pochopila, že je to to nejcennější, co vlastní. A že v případě katastrofy by to bylo to první, co bych zachraňovala. Bez tohoto základního a nejdůležitějšího historického pramene speciálně pro dějiny divadla bychom nikdy o divadle nevěděli tolik, kolik víme. Nápad vytvořit výstavu především z divadelních cedulí mě potěšil a jeho realizace mě nadchla. Navíc je výstava nápaditě doplněna dalšími divadelními a literárními artefakty. Libreta, rukopisy her, kostýmní a scénické návrhy, modely scén, režijní knihy, fotografie, listinné dokumenty, výtvarné plakáty – to vše dokresluje pohled návštěvníka na určité etapy divadelní tvorby nejen v hlavních městech Čech, Moravy a Slezska. Potěšilo mě, že se také připomněly kočovné společnosti a zámecká divadla. Pro dětské návštěvníky přináší příjemné odlehčení dětská část. A pokud si návštěvník při odchodu z výstavy koupí – za velmi příjemnou cenu – doprovodnou publikaci, získá bonus navíc. Bude vlastnit krásnou knihu s pěknými reprodukcemi, spoustou dalších informací a skvělými odbornými studiemi. Gratuluji celému autorskému týmu a všem, kteří se na výstavě *Račte vstoupit do divadla* podíleli. Vstoupila jsem, ledacos jsem se dozvěděla a měla jsem radost.

Zdena Benešová, teatroložka

Zdařilá výstava z fondu sbírek Národního muzea týkající se českého divadla, založená především na neokázalém předmětu, jakým je divadelní cedule, zasluhuje velkou pochvalu. Cedule, která informuje o tom, co se hraje, kde a s kým; jak prosté a přesto významné. Zahazuje totiž rozpravu o fenoménu divadlo velmi prozaicky, ale zato autenticky! A v naší virtuální době je tato vlastnost nad jiné důležitá. Otvírá cestu k dějinám divadla přímo u pramene. Takže kdo má divadlo rád, přišel výstavou *Račte vstoupit do divadla* k potěšení objevovat, porozumět, zavzpomínat. Doplněním cedulí některými kostýmy z inscenací, rukopisy, předměty, fotografiemi, zkrátka svědky divadelní historie obrozenecké až novodobé, podala výstava ucelený obraz, jakou roli divadlo hrálo a jak vychovávalo i bavilo.

Kolik úsilí celý projekt stál, si umí představit asi jen teatrolog nebo vůbec historický badatel. A tým Mgr. Markéty Trávníčkové obstál na jedničku. Díky!

Milena Dosoudilová, muzikoložka

Výstava *Račte vstoupit do divadla* je výjimečným výstavním projektem. Jen těžko si lze asi představit méně atraktivní výstavní artikl, než je divadelní cedule, a přece autory inspirovala k vytvoření komunikující expozice, která srozumitelně vypráví příběh českého divadelnictví. Akcent na tradiční „highlighty“ přispívá k široké srozumitelnosti a umožňuje ukázat největší poklady sbírky Divadelního oddělení Národního muzea. Výstava přitom nezaostává za moderními trendy: její architektura upomíná v půdorysu na tradiční kukátkové jeviště, nápořední budka je vtipně využita ke skrytí projektoru; nechybí dětský koutek; interaktivní mapa pak prozrazuje, že výstava je jen špičkou ledovce. Tím je totiž olbřímí a pro badatele nedocenitelná práce, kterou tým teatrologů vykonal, když evidoval divadelní cedule roztroušené po nejrůznějších sbírkách v ČR. Nedílnou součástí výstavy je obsáhlý katalog s řadou odborných textů a případových studií, jaký by neměl chybět žádnému podobně koncipovanému projektu.

Petra Ježková, teatroložka

Račte vstoupit do divadla, zve výstava divadelních cedulí v Nové budově Národního muzea. Vstoupíte s určitou představou a jste překvapeni, jak se dá na ploše jednoho sálu vytvořit nápaditá a přitažlivá procházka více než třemi stoletími českého divadla. Základem jsou divadelní cedule s oznámeními rozmanitých představení, ale pořadatelé výstavy vás vtáhnou do příběhu divadla také přes rekvizity, dopisy, režijní knihy či portréty... Divadelní svět nahlížíte z mnoha stran, je podtržen výtvarný podíl jak instalací návrhů scén od významných umělců (mj. František Muzika, Josef Čapek), tak velkou projekcí na filmové plátno.

Nahlédnete do repertoárů velkých kamenných divadel, kočovných společností i ochotníků. S překvapením zjišťujete, kolik bylo benefičních představení, kolik významných hudebních skladatelů se na představeních podílelo... A pořád se dozvídáte novinky, třeba i o období, o němž toho možná víte poměrně dost. Víte například, že po nástupu Františka Josefa na trůn v prosinci 1848 se místo představení Jana Husa dával Lortzingův *Car a tesař* a že slavnostní divadelní řeč připravil Karel Sabina? Víte, že plakáty pro divadelní představení navrhoval i Jiří Trnka, Libor Fára, Eva Švankmajerová nebo Pavel Brom?

Tvůrci výstavy mohou být pyšní, udělali kus dobré práce pro poznání nejen českého divadla.

Věra Menclová, literární historička

Divadelní cedule mají velký půvab pro divadelníky a archiváře, kteří z nich čerpají nedocenitelné informace. Je pravda, že se z cedulí musí umět číst a dávat si věci do souvislostí. Takže pro běžného diváka výstavy by se mohly zdát nudné, jako „obyčejné“ plakáty. Domnívám se však, že na výstavě *Račte vstoupit do divadla* se krásně podařilo skloubit materiál troj i dvojrozměrný, a právě i zmíněné cedule zasadit do kontextu divadelní tvorby a výtvarného názoru té které doby. Výstava diváka správně zahltí, doslova obklopí různorodými divadelními dojmy a vzpomínkami – tak, jak to divadlo dokáže.

Josefina Panenková, teatroložka

Výstava ze sbírek Divadelního oddělení Národního muzea je podle mého názoru zdařilým počinem, jenž dobře obstojí před očima malých i velkých zájemců jak z řad domácí kulturní veřejnosti, tak i teatrologů – specialistů na historii českého divadla. Tvoří ji množství vystavených exponátů, připomínajících vrcholy dobových jevištních produkcí a jako celek podává v chronologickém uspořádání a širokém žánrovém záběru esenciální obraz domácího divadelního dění u nás od 17. stol do poloviny 20. století. K výstavě byl vydán přehledný a cenný katalog.

Dnes, kdy tolik usilujeme o co největší exaktnost našich poznatků z nejrůznějších sfér vědeckého i uměleckého života, prozrazuje koncepce i uspořádání výstavy, že jejím jádrem je rozsáhlý vědecký výzkum jedinečné sbírky cedulí Divadelního oddělení jako jednoho z mála skutečně autentických zdrojů informací o divadelním umění dob minulých. Myslím, že se s tak zodpovědným přístupem k divadelní složce národní kultury může pochlubit jen málokteré evropské divadelní muzeum. Díky své pestrosti je výstava nejen vkusně uspořádaná a svým způsobem i zábavná, ale může současně dobře posloužit ve smyslu posílení vědomí o společenském významu, jaký u nás divadelní umění vždy mělo. Nejde jen o jeho smysl estetický a politický, stačí se zaměřit třeba jen na jazykovou podobu vystavených cedulí, abychom si uvědomili složitost procesů, jimiž česká kultura minulých staletí procházela. Protože je výstava jen výběrem z bohatství divadelní sbírky Národního muzea, uvědomuji si oprávněnost někdejších snah mnoha českých teatrologů o založení specializovaného divadelního muzea.

Ladislava Petišková, teatroložka

Pocházím z divadelní rodiny, můj otec byl více než dvacet let dramaturgem v Divadle na Vinohradech, později v Divadle za branou, matka redaktorkou časopisu Divadlo, a tak už jen pozvánka na výstavu *Račte vstoupit do divadla* mi udělala velikou radost. Realita předčila má veškerá očekávání. Uspořádání výstavy bylo vynikající, radostí a potěšením bylo číst si informace o jednotlivých divadelních dílech, o jejich autorech, realizátorech, o tom, co vše uvidíme a kdo to pro nás připravil, včetně anotací na další dny. Hluboce se skláním před dokonalou prací, která ukazuje a podrobně mapuje historickou a krásnou dobu divadelních cedulí a plakátů a popisuje vývoj divadla od dávných dob. Výstava si zasluhuje opravdu velké uznání.

Jiří Balvín, bývalý ministr kultury

Velkoryse pojatá výstava *Račte vstoupit do divadla* využívající dosud nepříliš expozičně využitý pramen – divadelní ceduli – považuji za jednu z vrcholných veřejných prezentací divadelní vědy a muzeologie posledních let v českých zemích. Pouze díky spolupráci všech zúčastněných institucí a osobnímu nasazení hlavní kurátorky a jejího týmu se podařilo nebývale všestranným způsobem dokumentovat nejen dějiny divadelní kultury českých zemí, ale často i všudypřítomný přesah divadelního provozu do širšího kulturního a společenského kontextu. Za nové a progresivní považuji ještě ne zcela samozřejmou skutečnost zapojení i jinojazyčných kultur a prostředí, jež rovněž utvářely českou divadelní tradici, a to nejen v kontextu pražském, ale i regionálním. Právě v tomto posledním případě je vidět, jak se vyplatila dlouhodobá aktivní spolupráce i s regionálními institucemi (archivy, muzea, divadla apod.). V zachyceném časovém úseku (od poloviny 17. století až po skloněk století 20.) reflektujícím zvolené dominantní pramenné médium bylo divácky atraktivně a odborně přesvědčivě dokumentováno několik tematických okruhů spojených s divadelním děním v českých zemích, neopomíjejících vedle lokální specifičnosti i jejich střeoevropský kontext. Nepřeháním, když označím tuto výstavu za nastavenou laťku české divadelní vědě, a to z těchto ohledů: jednak kvůli svému nebývale všestrannému, a přece pronikavému tematickému i lokálnímu záběru, jednak kvůli expozičně přitažlivé realizaci (výběrem i instalací exponátů, včetně dětského diváka/divačky), ale i rovněž i za odborné ambice, a to vůči promyšlet zásadní (zábavnou i výchovnou) roli divadla v českých dějinách posledních tří set let.

Václav Petrbok, literární historik